Raadsvoorstel

Onderwerp	GEWIJZIGD Raadsvoorstel Onderwijskansenbeleid Zoetermeer 2027-2030
Zaakid	2026-059403
Auteur	Marianne Boomkamp +31793468528 M.Boomkamp@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris a.i.	Meijer, A.S.
Afdelingshoofd	Meulen I. van der (Ido)
Portefeuillehouder	Wethouder Olsthoorn
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Met het Onderwijskansenbeleid 2027-2030 wil de gemeente onderwijsachterstanden effectiever aanpakken. De focus ligt op kinderen van 2 tot en met 6 jaar, omdat in deze leeftijdsfase de meeste leerwinst te behalen is. Een van de belangrijkste doelen van dit beleid is het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs, opvang en maatschappelijke organisaties. Daarnaast richt het beleid zich op het versterken van de ontwikkeling van jonge kinderen en de pedagogische basis. Het uiteindelijke doel is dat meer kinderen met gelijke kansen aan groep drie van de basisschool kunnen beginnen en zich optimaal kunnen ontwikkelen. De gemeente blijft investeren in bewezen effectieve interventies, zoals voorschoolse educatie, VVE-tutoring, VVE-coaching en de VoorleesExpress. Daarnaast wordt ook ingezet op innovatieve interventies voor het verhogen van de kwaliteit van het aanbod, zoals het verbeteren van de samenwerking tussen professionals. Zo bereiden we ons ook alvast voor op de stelselwijziging voor kinderopvang, waardoor waarschijnlijk nog meer kinderen gaan deelnemen aan kinderopvang. De rijksbijdrage voor 2027 bedraagt € 7,9 mln. Dit is € 1,6 mln. meer dan in 2026. Daarnaast is naar verwachting nog ongeveer € 3 mln. beschikbaar vanuit de reserve over eedere jaren. Per 2029 worden de middelen door het Rijk beschikbaar gesteld via een Bijzondere Fondsen Uitkering (BFU).
Bijlagen	1. Uitgangspuntennotitie Onderwijskansenbeleid 2027-2030 2. Was-wordt lijst Onderwijskansenbeleid 3. GEWIJZIGD Advies ASD uitgangspunten onderwijskansenbeleid 4. GEWIJZIGD Reactie advies ASD uitgangspunten onderwijskansenbeleid

Raadsbesluit

GEWIJZIGD Raadsvoorstel Onderwijskansenbeleid Zoetermeer 2027-2030
2026-059403

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 oktober 2026

besluit

1. De uitgangspunten, zoals verwoord in de uitgangspuntennotitie ‘Onderwijskansenbeleid Zoetermeer 2027-2030’, vast te stellen voor de jaren 2028 tot en met 2030:
   a. Het beleid richt zich op de onderstaande vier hoofddoelen:
      - Versterken van de pedagogische basis in de kinderopvang, school en thuis.
      - Vroegtijdig signaleren en verminderen van onderwijsachterstanden vanaf 2 jaar.
      - Bieden van kansrijke omgevingen in de wijk, met aandacht voor taal, spel, gezondheid en sociaal-emotionele ontwikkeling.
      - Vergroten van samenwerking tussen professionals en vrijwilligers in het onderwijs, de opvang en het sociaal domein.
   b. De focus komt te liggen op het verminderen van achterstanden in de leeftijd 2 tot en met 6 jaar;
   c. De komende periode worden de effectieve activiteiten (onder andere voorschoolse educatie, VVE-tutoring, VVE-coaching, VoorleesExpress en VE-consulent) voortgezet;
   d. Daarnaast wordt extra ingezet op innovatieve interventies voor het verhogen van de kwaliteit van het aanbod;
   e. De kosten voor de bibliotheken (dBossen) op de scholen met veel achterstanden worden de komende jaren stapsgewijs ondergebracht in de reguliere subsidie aan de bibliotheek;
   f. De huidige doelgroep definitie voor voorschoolse educatie verandert niet. Dit houdt in dat een peuter binnen de doelgroep voor voorschoolse educatie valt als deze een indicatie van het consultatiebureau heeft op basis van
      - taalontwikkelingsachterstand: bepaling volgens (verrijkt) Van Wiechenschema;
        en/of
      - (taal) ontwikkelingsarme thuissituatie;
        en/of
      - sociaal-emotionele ontwikkeling.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 17 december 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding
Het huidige onderwijsachterstandenbeleid loopt eind 2026 af. Daarom is nieuw onderwijskansenbeleid voor de periode 2027-2030 nodig. Uit de evaluatie van het huidige beleid en gesprekken met partners blijkt dat een duidelijkere visie en een betere samenhang tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdbeleid, armoedebeleid en wijkgerichte ondersteuning nodig is om onderwijsachterstanden effectiever aan te pakken. Het voorgestelde beleid richt zich op het terugdringen van onderwijsachterstanden door sterker te investeren in kinderen van 2 tot en met 6 jaar, omdat in deze leeftijdsfase de grootste leerwinst te behalen is. Om geen vertraging op te lopen bij het verstrekken van de subsidies voor 2027, heeft het college de uitgangspunten voor 2027 vastgesteld. Omdat het hier gaat om de uitvoering van een wettelijke taak, is de vaststelling van de uitgangspunten een collegebevoegdheid. Het college wil de raad echter graag meenemen in de overwegingen van de uitgangspunten en heeft daarom besloten om de uitgangspunten voor de jaren 2028 tot en met 2030 ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Beoogd effect
Het beoogde effect is dat meer kinderen met gelijke kansen kunnen starten in groep 3 van de basisschool, doordat onderwijsachterstanden vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt. Door te investeren in jonge kinderen, ouders en een goede samenwerking tussen onderwijs, opvang en maatschappelijke partners worden ontwikkelkansen vergroot en achterstanden verkleind.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De uitgangspunten, zoals verwoord in de uitgangspuntennotitie 'Onderwijskansenbeleid Zoetermeer 2027-2030', vast te stellen voor de jaren 2028 tot en met 2030:
   a. Het beleid richt zich op de onderstaande vier hoofddoelen:
      - Versterken van de pedagogische basis in de kinderopvang, school en thuis.
      - Vroegtijdig signaleren en verminderen van onderwijsachterstanden vanaf 2 jaar.
      - Bieden van kansrijke omgevingen in de wijk, met aandacht voor taal, spel, gezondheid en sociaal-emotionele ontwikkeling.
      - Vergroten van samenwerking tussen professionals en vrijwilligers in het onderwijs, de opvang en het sociaal domein.
   b. De focus komt te liggen op het verminderen van achterstanden in de leeftijd 2 tot en met 6 jaar;
   c. De komende periode worden de effectieve activiteiten (onder andere voorschoolse educatie, VVE-tutoring, VVE-coaching, VoorleesExpress en VE-consulent) voortgezet;
   d. Daarnaast wordt extra ingezet op innovatieve interventies voor het verhogen van de kwaliteit van het aanbod;
   e. De kosten voor de bibliotheken (dBossen) op de scholen met veel achterstanden worden de komende jaren stapsgewijs ondergebracht in de reguliere subsidie aan de bibliotheek;
   f. De huidige doelgroep definitie voor voorschoolse educatie verandert niet. Dit houdt in dat een peuter binnen de doelgroep voor voorschoolse educatie valt als deze een indicatie van het consultatiebureau heeft op basis van
      - taalontwikkelingsachterstand: bepaling volgens (verrijkt) Van Wiechenschema;
        en/of
      - (taal) ontwikkelingsarme thuissituatie;
        en/of
      - sociaal-emotionele ontwikkeling.

Argumenten

1.1 De uitgangspunten hebben als doel om kansengelijkheid te bevorderen.

De uitgangspunten dragen bij aan gelijke ontwikkel- en onderwijskansen voor kinderen, ongeacht hun achtergrond of thuissituatie. De gemeentelijke middelen worden meer gericht ingezet op voorschoolse educatie, VVE-tutoring, VVE-coaching en andere effectieve interventies voor peuters en kleuters. De financiering van voorschoolse educatie wordt vanaf 2027 omgezet naar een kindgebonden bekostigingssystematiek. In de vorige beleidsperiode heeft het college het onderwijs gesubsidieerd voor onder meer de zomerschool, schakelklassen en ouderbetrokkenheid. Omdat wij meer willen investeren in het jonge kind, worden met de scholen afspraken gemaakt om de subsidie de komende jaren vooral in te zetten voor interventies voor kleuters met onderwijsachterstanden en het nieuwkomersonderwijs.

1.2 Het vaststellen van nieuw beleid is noodzakelijk voor de uitvoering van de activiteiten.

Het huidige onderwijsachterstandenbeleid loopt eind 2026 af. Vaststelling van nieuwe uitgangspunten is noodzakelijk om de ondersteuning aan kinderen te kunnen continueren. Met het vaststellen van deze uitgangspuntennotitie vervalt de beleidsnotitie Onderwijsachterstandenbeleid Zoetermeer 2023-2026.

1.3 We zetten in op interventies die bewezen effectief zijn.

Onderzoek laat zien dat investeren in de leeftijd van 2 tot en met 6 jaar het meeste effect heeft op het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden. De voorgestelde interventies zijn bewezen effectief. Daarnaast willen we innovatieve interventies voor kleuters stimuleren. Deze richten zich vooral op betere samenwerking tussen professionals en een integrale aanpak waarin opvang, onderwijs en zorg gezamenlijk werken aan de ontwikkeling van jonge kinderen. Zo kan onder andere ingezet worden op het ontwikkelen van een gezamenlijke visie, het afstemmen van pedagogische en educatieve aanpakken en gezamenlijke scholing van pedagogisch professionals en leerkrachten.

1.4 Het beleid richt zich op het versterken van de integrale aanpak.

Onderwijsachterstanden worden mede veroorzaakt door factoren als armoede, taalachterstanden en sociale omstandigheden. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert per 2027 een nieuwe indicator voor het berekenen van de risico's op onderwijsachterstanden. De nieuwe CBS-indicator kijkt breder naar de leef- en thuissituatie van kinderen, met meer aandacht voor sociaaleconomische omstandigheden en minder nadruk op herkomst. Het voorgestelde beleid versterkt de verbinding tussen onderwijs, jeugdbeleid, armoedebeleid, de sociale basis en wijkgericht werken. Door te investeren in de pedagogische basis waaronder, kinderopvang, onderwijs en de leefomgeving van kinderen, wordt een stevigere basis gelegd voor een gezonde ontwikkeling en succesvolle schoolloopbaan.

1.5 Met het uitvoeren van de interventies voldoen we aan onze wettelijke taken.

De voorgestelde inzet zorgt ervoor dat de gemeente voldoet aan haar wettelijke verantwoordelijkheid voor voorschoolse educatie en onderwijsachterstanden.

1.6 De uitgangspunten houden rekening met toekomstige wijzigingen.

De uitgangspunten anticiperen op veranderingen in rijksbeleid, financiering en het kinderopvangstelsel, waardoor de gemeente de komende vier jaar effectief kan blijven sturen op het verminderen van onderwijsachterstanden.

Kanttekeningen

1.1 Het succes van de aanpak is sterk afhankelijk van een goede samenwerking tussen de partners in de stad.

De beoogde integrale aanpak vraagt een blijvende inzet van onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke partners en verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. Het realiseren van de doelen is mede afhankelijk van deze samenwerking en een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel.

1.2 De onzekerheid over de beschikbare middelen kan van invloed zijn op de continuïteit.
De verwachte overgang van de rijksbijdrage naar een Bijzondere Fondsuitkering en de aangekondigde wijzigingen in het kinderopvangstelsel kunnen gevolgen hebben voor de financiering en inrichting van het beleid vanaf 2029. Als de raad, na de overgang van de specifieke uitkering naar een BFU-uitkering, minder middelen beschikbaar stelt, kan dit gevolgen hebben voor de uitvoerbaarheid van de voorgestelde aanpak.

Financiën
Jaarlijks ontvangen de partners subsidie om hun activiteiten uit te voeren. De kosten voor uitvoering van het beleid worden tot en met 2028 gedekt uit de rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden en de opgebouwde reserve uit eerdere jaren. De rijksbijdrage voor 2027 bedraagt € 7,9 mln. Dit is € 1,6 mln. meer dan in 2026. Daarnaast is naar verwachting nog ongeveer € 3 mln. beschikbaar vanuit de reserve over eedere jaren.

Vanaf 2029 worden de middelen hoogst waarschijnlijk beschikbaar gesteld via een Bijzondere Fondsen Uitkering (BFU). Vanaf de invoering van de BFU bepaalt de gemeenteraad de hoogte van het beschikbare budget voor Onderwijskansenbeleid.

Informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer (IPI)
Niet van toepassing.

Controleprotocol
Het vaststellen van de nieuwe uitgangspuntennotitie heeft geen gevolgen voor de huidige formulering van het controleprotocol.

Participatie en Communicatie
Het beleid is samen met de betrokken partners opgesteld. Daarnaast hebben we advies gevraagd aan de Adviesraad Sociaal Domein (ASD).

Er wordt een persbericht opgesteld over het nieuwe onderwijskansenbeleid. Daarnaast publiceren we het beleid via Daadkracht, wordt de uitgangspuntennotitie verspreid onder alle partners, plaatsen we een nieuwsbericht op de gemeentelijke website en posten we een LinkedIn bericht.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten
De gebouwen waar een aanbod wordt aangeboden zijn toegankelijk en bruikbaar voor gehandicapten.

Rapportage en evaluatie
Eind 2028 wordt het beleid tussentijds geëvalueerd. Daarnaast rapporteren we jaarlijks in de jaarrekening de behaalde resultaten van de voor- en vroegschoolse educatie.

Begrotingswijziging
De correcties op de begroting, door de ophoging van de rijksbijdrage voor 2027, worden via het 1ste tussenbericht verwerkt. De wijziging van de begroting voor 2028 en verder kan opgenomen worden in de perspectiefnota.